

punctiventris and 0.1 chrysalides of *Mamestra* spp. In late autumn, 10.2 adults/m² of senn pest (*Eurygaster* and *Aelia*), was found on overwintering site Fruska Gora.

The number of Cotton bollworm (*Helicoverpa armigera*) increased in 2007, with significant injuries on tobacco, paprika, tomato, second-crop corn and sunflower in some localities. The number and injuries of ECB (*Ostrinia nubilalis*) were significantly lower to previous year, while the population density of the WCR (*Diabrotica virgifera virgifera*) was slightly higher. The major problems in small grain production were aphids, while rodents' populations decreased.

Key words: occurrence and forecast, field crop pests, Vojvodina Province.

DINAMIKA LETA EKONOMSKI VAŽNIH VRSTA LEPTIRA NA PODRUČJU SOMBORA 2005. I 2006. GODINE

Dragan Vajgand¹, Živica Radin², Gordana Forgić³, Milka Tošev³

¹Agroprotekt, Sombor, ²Agrocentar Radin, Sombor, ³DP Agroinstitut, Sombor

Email: vajgandd@sbb.co.yu

Izvod

U radu su dati podaci o letu vrsta *Ostrinia nubilalis*, *Autographa gamma*, *Helicoverpa armigera*, *Lacanobia oleracea*, *Mamestra brassicae*, *Agrotis segetum*, *A. epsilon*, *A. exclamata*, *Hyphantria cunea*, *Loxostege sticticalis* i *Spodoptera exigua*, na svetlosnoj klopcu u Somboru, tokom 2005. i 2006. godine. Daje se i odnos brojnosti registrovanih vrsta i višegodišnjeg proseka za period 1980-2004. godine.

Ključne reči: Lepidoptera, svetlosna klopka, dinamika leta.

UVOD

Praćenje brojnosti i dinamike leta leptira, od velikog je značaja za davanje prognoze pojave vrsta koje mogu biti štetne, a osnova su integralnih mera zaštite bilja.

Brojnost leptira na području Sombora se prati pomoću svetlosne klopke od 1980. godine. U ovom radu se daju detaljni podaci o letu leptira tokom 2005. i 2006. godine, za sledeće vrste: *O. nubilalis*, *A. gamma*, *H. armigera*, *L. oleracea*, *M. brassicae*, *A. segetum*, *A. epsilon*, *A. exclamata*, *H. cunea*, *L. sticticalis* i *S. exigua*.

U cilju objašnjenja dobijenih rezultata, podaci o temperaturama i padavinaima upoređeni su sa višegodišnjim prosečnim vrednostima.

Metod rada

Za prikupljanje leptira je korišćena svetlosna klopka tipa RO Agrobećej, na Oglednom polju DP Agroinstituta, u neposrednoj blizini Sombora. Tokom 2005. svetlosna klopka je neprekidno radila od 17. aprila do 3. oktobra, a 2006. godine od 20. aprila do 17. oktobra. Podaci su registrovani svakodnevno, a obradivani su po dekadama (Tab. 1, Tab. 2).

Abstract

FLIGHT DYNAMICS OF ECONOMICALLY IMPORTANT LEPIDOPTERA IN THE SOMBOR AREA DURING 2005 AND 2006

Dragan Vajgand¹, Živica Radin², Gordana Forgić³ and Milka Tošev³

¹Agroprotekt-Sombor, ²Agrocentar Radin-Sombor,

³DP Agroinstitut-Sombor, Serbia

Email: vajgandd@sbb.co.yu

Data about of flight dynamics of species: *Ostrinia nubilalis*, *Autographa gamma*, *Helicoverpa armigera*, *Lacanobia oleracea*, *Mamestra brassicae*, *Agrotis segetum*, *A. epsilon*, *A. exclamationis*, *Hyphantria cunea*, *Loxostege sticticalis* and *Spodoptera exigua*, were given on light trap in Sombor area during 2005 and 2006. Also, it was given the ratio of numerousness comparing to average for period 1980 to 2004.

Species of *A. gamma*, *H. armigera*, *L. sticticalis* and *S. exigua* were with low numerousness. Only *A. epsilon* of migrant species was twice much in 2005 comparing to average, but it is too low to be economically important.

Speaking about *O. nubilalis*, *A. segetum*, *L. oleracea* and *M. brassicae* in 2005, frequency of adults of the first generation were significant above average. *O. nubilalis* and *L. oleracea* were in average numerousness at the end of the year, and with species *M. brassicae* was registered significant decrease in comparison to average. Species *A. exclamationis* and *A. segetum* were in average. In 2006 *O. nubilalis* was in low numerousness.

L. oleracea, *M. brassicae* and *A. segetum* have more numerous than average.

Numerousness of adults during 2005 was mostly influenced with much rain during July and August. High temperature in July and low precipitation in September had influence on flight dynamics in 2006.

Key words: light trap, Lepidoptera, flight dynamics.

ТАЈАНСТВЕНИ СВЕТ НАУКЕ

ПРЕОКРЕТ У ТУМАЧЕЊУ НЕСТАНКА ДИНОСАУРУСА

Грдосије уклонили инсекти?

До сада смо поводом нестанка диносауруса са лица Земље апсолвирали силне теорије: до крајно их пад циновског астероида, средиле их алергије потекле од сног развоја биља, уништили их циновски вулкани и боловитине...

Али, ево и нове теорије у књизи "Шта је забубало диносаурусе", у издању престижног универзитета Принстон. У

којој Џори и Роберта Понинар окрњију инсекте попут муха, крпеља и разне сличне паразите да су баш они одговорни за нестанак древних оријана. Џори је зоолог са Орегонског државног универзитета и ранији консултант Светске здравствене организације за заразне болести, а обое су стручњаци за прастаре инсекте фосилизоване у

ћилибару и остацима диносауруса. Из неких од поменутих инсеката они су издвојили микробе који узрокују лајмску болест и маларију - у време диносауруса очигледно сасвим нове патогене против које циновске животиње и нису располагале неком адекватном одбраном. Ово двоје аутора не тврди да су баш сви диносауруси изумрли у великом епидемијама, али

сматрају да су их оне тако ослабиле да су их доцније катастрофе, какве смо већ поменули, само докрачиле. Али, има у њиховој књизи и извесног холивудског, да не кажемо баш мелодрамског напона. Речимо: "Највеће од свих животиња на земљи, диносауруси, морали су да се унеле у борбу на живот и смрт са инсектима, не би ли преживели".

"Dnevnik", Novi Sad, 3. februar 2008, str. 12.